

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र संघ संस्था

**INTERNATIONAL
AFFAIRS
AND
INSTITUTIONS**

लोकसेवा PDF नोटहरू
@लोकसेवा साथी

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र संघ/संस्था

- नेपालका परराष्ट्र नीतिका पर्वतक - पृथ्वी नारायण शाह
- नेपालका आधुनिक परराष्ट्र नीतिका पर्वतक - श्री ५ महिन्द्र
- नेपालको परराष्ट्र नीति सञ्चालनका आधारहरू

१. संयुक्त राष्ट्र संघ (UNO) को वडापत्र
२. असंलग्नता
३. अन्तर्राष्ट्रिय कानून
४. विश्व शानतिको माध्यता
५. पञ्चशिलको सिद्धान्त

* पञ्चशिलको सिद्धान्त

→ सन् १९५५ मा इण्डोनेसिया, वाङ्गुमा ५ देशका (इण्डोनेसिया, इजिप्ट, घाना, युगोस्लाभिया र भारत) राष्ट्र सेवक र सरकार प्रभुत्वको नेतृत्वकारी भूमिकामा प्रतिपादन गरिएको ५ वटा सिद्धान्त :-

१. अनाक्रमण
२. अहस्तक्षर
३. सह-अस्तित्व
४. पारस्परिक हित
५. एक अर्कोको स्वतन्त्रता र सार्वभौम सत्ताको सम्मान

* वि.सं. २००७ (प्रजातन्त्रको स्थापना) पूर्व नेपालसँग दैत्य सम्बन्ध कायम भएका राष्ट्रहरू:-

१. बेलायत - १८१६ मार्च ३
२. अमेरिका - १९४७ अप्रिल २५
३. भारत - १९४७ जुन १३
४. फ्रान्स - १९४९ अप्रिल २०

BAIF

* प्रजातन्त्र पाइका राष्ट्रहरू :-

५. चीन - १९५५ अगस्त १
६. सोभियत संघ - १९५६ जुलाई २०
७. जापान - १९५६ जुलाई २८
८. श्रीलंका - १९५७ जुलाई १
९. इजिप्ट - १९५७ जुलाई १६
१०. जर्मनी - १९५८ अप्रिल ४

[CS-JS-IJ]

* नेपालसँग दौत्य सम्बन्ध कायम भएका पहिलो राष्ट्रहरू

- १८१ औं - मारसिल आइसल्याण्ड (२०२३ जून २३)
- १८० औं - क्यामरून (२०२३ जून २२)
- १७९ औं - नाउरु (२०२३ मार्च ४)
- १७८ औं - मलावी (२०२३ फेब्रुअरी १६)

[MIC NM]

* नेपालसँग दौत्य सम्बन्ध कायम भएका विभिन्न महादेशक पहिलो राष्ट्र :-

१. एसिया - भारत (१९४७ जून १३)
२. आफ्रिका - इजिप्ट (१९५७ जुलाई १६)
३. उत्तर अमेरिका - अमेरिका (१९४७ अप्रिल २५)
४. दक्षिण अमेरिका - अर्जेन्टिना (१९६२ जनवरी १)
५. युरोप - बेलायत (१९५६ मार्च ३)
६. अष्ट्रेलिया - अष्ट्रेलिया (१९६० फेब्रुअरी १२)

* नेपालको शान्ति क्षेत्र प्रस्तावलाई समर्थन गर्ने राष्ट्रहरू

→ हालसम्म - ११६

→ प्रथम ५ राष्ट्रहरू :-

१. चीन (सन १९७६)
२. पाकिस्तान
३. उत्तर कोरिया
४. दक्षिण कोरिया
५. तङ्गलादेश

→ हालसम्म समर्थन नजनाएको सार्क राष्ट्र - भारत

१. नेपाल-चीन सम्बन्ध

- काठमाडौं उपत्यकामा मानव बस्ती बस्न योग्य बनाउने मन्जुश्री-चीनबाट नेपाल प्रवेश गरेका
- चीन जाने पहिलो नेपाली - भिक्षु बुद्धभद्र (५ औं सताब्दी)
- कलाकार अरनिको चीन गएको - वि.स. १३१७
(राजा जयभिमदेवको पालामा)
- कलाकार अरनिकोले विकास गरेको प्यागोडा शैलीलाई पाश्चास्ते भनिने
- * हुयान साङ - आफ्नो यात्रा वृत्तान्तमा नेपालको बारेमा लेखि प्रसार प्रसार गरेको
- तिब्बतमा शरण लिन जाने राजा - उद्यदेव
- राम शाहले तिब्बत माथी आक्रमण गरेको - वि.स. १६८२
- नेपाल र चीन बिच शान्ति मैत्री सन्धि भएको - १९६० April २८
- नेपाल र चीन बिच पारवाहन सम्झौता भएको
- २०१६ मार्च २१

* टंक प्रसाद आचार्य - चीन जाने पहिलो प्रधानमन्त्री

* चाउ स्न लाई - नेपाल आउने पहिलो चिनिया प्रधानमन्त्री

→ नेपाललाई चीनको सहयोग :-

१. पृथ्वी राजमार्ग
२. अरनिको राजमार्ग
३. काठमाडौं चक्रपथ
४. निजामति कर्मचारी अस्पताल
५. राष्ट्रिय सभा गृह
६. विरेन्द्र अन्तराष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र
७. बासबारी छाला जुता उद्योग
८. भृकुटी कागज कारखाना
९. ट्रल बसको सञ्चालन
१०. वि.प्रि. स्मृति क्यान्सर अस्पताल, भरतपुर

२. नेपाल-भारत सम्बन्ध

- वि.स. १४०६ मा बंगालका साक्षक समसुद्धिनले नेपालमा आक्रमण गरेका ।
- सन् १८१७ मा भारतमा भएको सैनिक विद्रोह दबाउन नेपाली सेनाको प्रयोग
- नेपाल, भारत र बेलायत बिच त्रिपक्षिय सम्झौता भएको
- १९४७ नोभेम्बर ९
- नेपाल र भारत बिच शान्ति तथा मैत्री सन्धि भएको
- १९५० जुलाई ३१
(१० बुद्धा भएको मोहन शमशेरद्वारा हस्ताक्षर)
- नेपालको भ्रमण गर्ने पहिलो भारतीय प्रधानमन्त्री
- जवाहरलाल नेहरू
- नेपालको भ्रमण गर्ने पहिलो भारतीय राष्ट्रपति
- डा. राजेन्द्र प्रसाद
- नेपाललाई भारतको सहायोग

१. त्रिभुवन राजमार्ग
२. सिद्धार्थ राजमार्ग
३. विर अस्पताल
४. प्रसुति गृह
५. राष्ट्रिय ड्रमा सेन्टर
६. वि.पि. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिस्थान, धरान
७. वृद्ध जनकपुर परियोजना
८. राष्ट्रिय प्रहरी प्रतिस्थान
९. त्रिशुली जलविद्युत् आयोजना
१०. महेन्द्र राजमार्गका २२ वटा पुल

३. नेपाल - बेलायत सम्बन्ध

- प्रथम २ दोस्रो विश्वयुद्धमा नेपालले बेलायतलाई सहयोग गरेको
- सन् १९०६ मा जङ्गलहादुरले बेलायतको भ्रमण गरेका
- सन् १९६१ मा बेलायतकी महारानि ऐलिजाबेथ द्वितीय बाट नेपालको भ्रमण
- सन् १९९२ मा बेलायतका युवराज -चार्ल्सद्वारा नेपालको भ्रमण (धनकुटाको भेडेतारलाई -चार्ल्स ट्वाइन्ट भनेर चिनिने)
- विश्वमा योग्यता प्रणालीको सुझाव बेलायतबाट भएको
- बेलायतबाट प्रकाशन हुने सरकारी रिपोर्टलाई ठुलो ठुक भनिने
- नेपालमा कार्यरत बेलायती सहयोग नियोग -DFID
- नेपाललाई बेलायतको सहयोग

१. फार्फिड जलविद्युत आयोजना

२. बुढानिलकण्ठ स्कुल

३. धरान - धनकुटा राजमार्ग

४. हेटौडा डिजेल प्लान्ट

५. नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिस्थान

६. सगरमाथा भू-उपग्रह केन्द्र

४. नेपाल-अमेरिका सम्बन्ध

- नेपाललाई सर्वप्रथम बैदेशिक सहयोग गरेको
- नेपालको संसदबाट MCC पारित - २०२२ Feb २६
- नेपालमा कार्यरत अमेरिकी सहयोग नियोग

- USAID

→ नेपाललाई अमेरिकाको सहयोग

१. आर्थिक विकास प्रशासन केन्द्र (ECDA)
२. जनक शिक्षा सामग्री केन्द्र
३. राष्ट्रिय शिक्षा योजना - २०२८
४. नेपाल टिम्बर कर्पोरेशन
५. कृषि अनुसन्धान केन्द्र रामपुर चितवन

५. नेपाल-जापान सम्बन्ध

→ नेपाल र जापान बिच द्वैत्य सम्बन्ध कायम
- १९५६ सेप्टेम्बर १

→ नेपाललाई सबैभन्दा बढी बैदेशिक सहयोग गर्ने राष्ट्र

→ लुम्बिनी गुप्तयोजना तयार पार्ने जापानी नागरिक
- केन्जी टागे

→ नेपालमा कार्यरत जापानी सहयोग नियोग
- JICA

→ नेपाललाई जापानको सहयोग

१. कुलेखानी जलविद्युत आयोजना
२. उदयपुर सिमेन्ट कारखाना
३. शिक्षण अस्पताल महाराजगंज
४. कान्ति बाल अस्पताल
५. मेलम्ची खानेपानी आयोजना
६. नागकुंगा सुसड. मार्ग

संयुक्त राष्ट्र संघ (United Nations Organization)

- प्रथम विश्वयुद्ध पछि गठन भएको अन्तराष्ट्रिय संगठन
 - राष्ट्र संघ (League of Nations)
- राष्ट्र संघको स्थापना - सन् १९२० जनवरी १० (प्रमुख अंग - ३ (सभा, परिषद र सचिवालय))
- संयुक्त राष्ट्र संघको स्थापना - सन् १९४५ अक्टोबर २४
- अक्टोबर २४ लाई UN दिवसका रूपमा मनाइने
- प्रधान कार्यालय - न्यूयोर्क, अमेरिका (म्यानहट्टन टापु)
- मुख्य उद्देश्य - अन्तराष्ट्रिय शानति सुरक्षा कायम गर्ने
- आदर्श वाक्य - It is your world
- UNO को अवधारणा ल्याउने व्यक्ति - फ्र्यांक्लिन रूस्भेल्ट
- संयुक्त राष्ट्र संघ (UNO) को वडापत्रमा हस्ताक्षर
 - १९४५ जुन २६ (सन्फ्रान्सिस, अमेरिका)
 - (पहिलो राष्ट्र - चीन, अन्तिम - पोल्याण्ड)
- UNO को वडापत्रमा १९ अध्याय, १११ धारा र १० हजार शब्द रहेको
- UNO को वडापत्र हालसम्म ५ पटक संसोधन भएको
- UNO को संस्थापक सदस्य राष्ट्र - ५१ (अन्तिम - पोल्याण्ड)
- हाल सदस्य राष्ट्र - १९३ (१९३ औं - दक्षिणी सुडान, २०११ जुलाई १४)
- UNO को आधिकारिक भाषा - छ वटा (FRC-SEA) (फ्रेन्च, रसियन, जाइनिच, स्पेनिस, अंग्रेजी, अरबि)
- कार्यालयमा प्रयोग हुने भाषा - अंग्रेजी र फ्रेन्च (EF)
- UNO ले आफिसियल रूपमा मान्यता दिएको पहिलो भाषा - अरबी

- UNO को पर्यवेक्षक राष्ट्र - २ (होलिसे, प्यालेस्टाइन)
- सदस्यता त्याग गर्ने राष्ट्र - इण्डोनेसिया (मलेसियाको कारण)
- सदस्यताबाट हटाइएको राष्ट्र - टाइवान
- निलम्बन गरिएको पहिलो राष्ट्र - दक्षिण कोरिया
- ओलिभको शाखाले घेरेको विश्वको नक्सा भएको UNO प्रतिक चिह्न स्वीकार गरिएको - सन् १९४६ Dec ७
- निलो पृष्ठभूमिमा ओलिभ शाखाले घेरेको विश्वको नक्सा भएको UNO को झण्डा स्वीकार भएको - सन् १९४६ Oct २०
- UNO लाई विश्व नगरसभा भनेर पनि चिनिने
- UNO का स्थायी नियोगहरू जेनेभा (स्विजरल्याण्ड) र भियेना (अष्ट्रिया) मा रहेका
- UNO को सदस्यताको लागि नेपालले आवेदन दिएको - सन् १९४९ Feb १३ (रञ्जना लिपि)
- नेपाल UNO को सदस्य भएको - १९५५ Dec १४ (७२ औं राष्ट्र)
- नेपालले UNO को सदस्य प्राप्त गर्दा नेपालको प्रधानमन्त्री - टंक प्रसाद आचार्य
- नेपाल सहित १६ वटा राष्ट्रले package deal माफत सदस्यता प्राप्त गरेका
- नेपाल सँगै UNO को सदस्य बन्ने सार्क राष्ट्र - श्रीलंका
- UNO को शान्ति सेनालाई ब्लु हेल्मेट्स भनिन्छ।
- नेपालले शान्ति सेनामा भाग लिन सुरु - सन् १९५८
- UNO को सबैभन्दा ठुलो पदक - नाबसेन पदक
- UNO ले शान्ति स्थापना गर्न सबैभन्दा बढी स्वर्ण गरेको देश - कम्बोडिया
- UNO का ४ वटा सिद्धान्तहरू रहेका छन्।

UNO को अङ्गहरू → ६ वटा

१. महासभा (General Assembly)

→ UNO को सर्वोच्च र व्यवस्थापक अंग

→ बजेट स्वीकृत गर्ने अंग

→ महासभाको बैठक प्रत्येक वर्ष सेप्टेम्बर महिनाको तेस्रो मंगलवारबाट सुरु हुन्छ।

(पहिलो बैठक - सन् १९४६ जनवरी १०, लण्डन)

→ महासभामा प्रत्येक राष्ट्रबाट कम्तीमा ५ जना सहभागी हुन सकिने तर मतधिकार १ जनालाई मात्र हुने

→ नेपाल महासभाको बैठकमा सर्वप्रथम १९५६ बाट समावेश

(११ औं महासभाबाट)

→ नेपालले पहिलो महासभामा भाग लिएर नेपाली टोलिको नेतृत्व गर्ने व्यक्ति - पुडा प्रसाद शर्मा

→ महासभालाई सम्बोधन गर्ने पहिलो नेपाली प्रधानमन्त्री - वि. पि. कोइराला

→ महासभाको पहिलो अध्यक्ष - पल हेनरी स्पार्क (बेल्जियम)

→ महासभाको पहिलो महिला अध्यक्ष

- विजया लक्ष्मी पण्डित (भारत)

→ महासभामा सर्वभन्दा लामो समय बोल्ने (४ घण्टा १५ मि.)

- फिडेल क्यास्ट्रो (क्युबा)

→ महासभामा सर्वभन्दा छोटो समय बोल्ने (३० सेकेण्ड)

- दावा छिदिङ (भुटान)

→ नेपालबाट UNO को सदस्यता प्रस्ताव लिएर जाने व्यक्ति

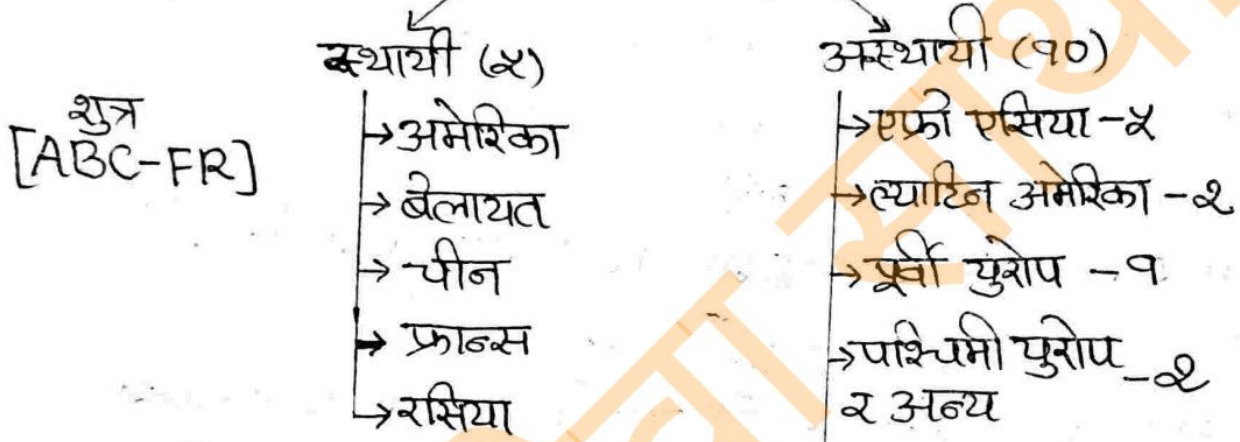
- पद्म बहादुर क्षेत्री

→ संयुक्त राष्ट्र संधि पार्क - काठमाडौं, नेपाल

→ जनमत संग्रहबाट सदस्यता पाएको राष्ट्र - स्वीटजरल्याण्ड

२. सुरक्षा परिषद (Security Council)

- UNO को कार्यकारी अंग
- अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने अंग
- Nuclear power club भनेर चिनिने
- जम्मा सदस्य राष्ट्र - १५

- अस्थायी सदस्य राष्ट्रहरूको पदावधि २ वर्षको हुने
- नेपाल सुरक्षा परिषदको सदस्य भएको - २ पटक (हालसम्म)
(सन् १९६९/७० र सन् १९७७/७९)
- सबैभन्दा धेरै पटक अस्थायी सदस्य भएको राष्ट्र
- जापान (हालसम्म १२ पटक)
- सुरक्षा परिषदको ५ वटा स्थायी राष्ट्रलाई भिटे प्रयोग गर्ने अधिकार
- सर्वप्रथम भिटे (veto) प्रयोग गर्ने राष्ट्र - रसिया (सन् १९४६)
(इजिप्टबाट एड्लो फ्रेन्च सैनिक हटाउने निर्णय विस्तार)
- सबैभन्दा धेरै पटक भिटे प्रयोग गर्ने राष्ट्र - रसिया
- सबैभन्दा कम भिटे प्रयोग गर्ने राष्ट्र - फ्रान्स
- Double veto प्रयोग गर्ने पहिलो राष्ट्र - रसिया
- सुरक्षा परिषदको पहिलो बैठक - सन् १९४६ जनवरी १६, लण्डन

३. आर्थिक तथा सामाजिक परिषद (Economic & Social Council)

- UNO को विशिष्टकृत संस्था सम्बन्धी काम गर्ने अंग
- अन्तराष्ट्रिय विकास लक्ष्यको कार्यान्वयन गर्ने अंग
- मानव अधिकार सम्बन्धीको विषय हेर्ने अंग
- UNO द्वारा मानव अधिकारको घोषणापत्र जारी
- सन् १९४८ डिसेम्बर १० (३० धारा रहेको)
- जम्मा सदस्य राष्ट्र - ५४

→ अफ्रिका - १४

→ एसिया - ११

→ ल्याटिन अमेरिका - १०

→ पूर्वी युरोप - ६

[पदावधि - ३ वर्ष]

→ पश्चिमी युरोप र
अन्य - १३

→ जम्मा - ५४ राष्ट्र

४. जिम्मा जिमानी परिषद (Trusteeship Council)

- सर्वेभन्दा सफल अंग
- ११ वटा राष्ट्र/प्रान्त/द्रष्ट लाई स्वतन्त्र बनाएको
- सन् १९९४ मा पलाउलाई स्वतन्त्र बनाएपछि हाल निष्क्रिय अवस्थामा रहेको

शुक्रा परिषदको बैठक मुख्यालय वाटिक अन्य स्थानमा बसेको

* सन् १९६२, इथियोपियाको अदिस अबाबा

* सन् १९६३, पनामा

५. अन्तर्राष्ट्रीय न्यायलय (International Court of Justice)

- न्यायिक अंग
- प्रधान कार्यालय - हेग, नेडरल्याण्ड
- जम्मा न्यायधीसके सदस्यता - १५ (पदावधि - ९ वर्ष)
- अन्तर्राष्ट्रीय न्यायलयको बैठकमा UNO को महासचिवले भाग लिन नपाइने

६. सचिवालय (Secretariat)

- प्रशासनिक अंग
- सचिवालयको प्रमुख - महासचिव
- महासचिवको पदावधि - ५ वर्ष (१ कार्यकाल थप हुन सक्ने)
- महासचिवको नियुक्ति सुरक्षा परिषदको सिफारिसमा महासभाले गर्ने
- UNO का हालसम्मको महासचिवहरू

१. → ट्रिग्वेली (नर्वे) - सन् १९४६ देखि १९५३
२. → इयाग ह्यामर शोल्ड (स्वीडेन) - सन् १९५३ देखि १९६१
३. → उ थान्त (म्यानमार) - सन् १९६१ देखि १९७१
४. → कुर्त वाइल्ड हाइम (आस्ट्रिया) - सन् १९७२ देखि १९८१
५. → ह्याभियर पेरेज ट कोएर (पेरू) - सन् १९८२ देखि १९९१
६. → बुत्रोस बुत्रोस घाली (इजिप्ट) - सन् १९९२ देखि १९९६
७. → कोफी अन्नान (घाना) - सन् १९९७ देखि २००६
८. → वान की मुन (दक्षिण कोरिया) - सन् २००७ देखि २०१६
९. → एन्टोनियो गुटेरस (पोर्चुगल) - सन् २०१७ गवा १ देखि हालसम्म

- राजिनामा दिने महासचिव - ट्रिउवेली
- तेस्रो कार्यकाल घोषणा गरिएका तर नपाएका महासचिव - उथान्त
- एसियाबाट पहिलो महासचिव - उथान्त
- सर्वेभन्दा लामो समय काम गर्ने महासचिव - उथान्त
- सर्वेभन्दा छोटो समय काम गर्ने - बुत्रोस बुत्रोस घाली
- हवाइजहाज दुर्घटनामा मृत्यु हुने - ड्र्याग इयामर शोल्ड
- नोबेल पुरस्कार पाउने महासचिवहरू

→ ड्र्याग इयामर शोल्ड

→ कोफी अन्नान

- शान्ति र विकासका लागि प्रस्ताव ल्याउने महासचिव - बुत्रोस बुत्रोस घाली
- शान्त क्रान्तिको अवधारणा ल्याउने - कोफी अन्नान
- द्रोइका प्रस्ताव ल्याउने - ड्र्याग इयामर शोल्ड
- Action for peace keeping को अवधारणा ल्याउने - एन्टोनियो गुटेरस

→ एन्टोनियो गुटेरसको नेपाल भ्रमण - २०२३ Oct २९

→ सन् १९९८ देखि उपमहासचिवको व्यवस्था गरिएको

→ लुइस फ्रेचट्टे (क्यानडा) - पहिलो उपमहासचिव

→ अमिना जे मोहम्मद (नाइजेरिया) - हालका उपमहासचिव

→ UNO को सहायक महासचिव हुने पहिलो नेपाली - कुलचन्द्र गौतम

→ UNO का लागि नेपालको पहिलो स्थायी प्रतिनिधि - ऋषिकेश श्याह

→ प्रमुख अश्वेत व्यक्ति - कोफी अन्नान

- नेपाल भ्रमण गर्ने पहिलो महासचिव - ड्रयाग ड्र्यामर-बोल्ड
- हालसम्म नेपाल भ्रमण गर्ने महासचिव - 6 जना

- ड्रयाग ड्र्यामर-बोल्ड (19)
- उथान्त
- कुर्त वाइल्ड हाइम
- ड्र्याभिपर पेरेज द क्रेयर
- कोफ़ी अन्नान
- वान की मुन
- एन्थोनियो गुटेर्रेस (2023 Oct 29)

* UNO को विशिष्टीकृत संस्था

- UNO को वडापत्रको धारा 26 मा विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको
- UNO को पहिलो विशिष्टीकृत संस्था - ILO
- नेपाल सर्वप्रथम सदस्य भएको - FAO (1959 Dec 26)
- विश्व बैंक अन्तर्गतका संस्थाहरू
 1. अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (IFC)
 2. अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था (IDA)
 3. अन्तर्राष्ट्रिय पुनर्निर्माण तथा विकास बैंक (IBRD)
 4. बहुपक्षिय लगानी प्रत्याभुति एजेन्सी
 5. लगानी विवाद समाधानका लागि अन्तर्राष्ट्रिय केन्द्र
- विश्व बैंकको प्रधान कार्यालय - वासिङ्टन, अमेरिका
- विश्व बैंक (WB/IBRD)

संस्थाने नाम
(विशिष्टीकृत संस्थाने नाम, UNO)

संस्थाने नाम (विशिष्टीकृत संस्थाने नाम, UNO)	स्थापना	मान्यता (UNO)	प्रधान कार्यालय	नेपालको सदस्यता
१. अन्तरराष्ट्रिय दुससञ्चार संघ (ITU)	1865 मे 17	1947	जेनेभा	1957 Dec 5
२. विश्व इलाक संघ (UPU)	1874 Oct 9	1948 July 1	बर्न	1956 July 11
३. अन्तरराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO)	1919 April 11	1946 Dec 14	जेनेभा	1966 August 30
४. खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO)	1945 Oct 16	1946	रोम	1951 Dec 27
५. अन्तरराष्ट्रिय मुद्रा कोष (IMF)	1945 Dec 27	1947	वासिङ्टन	1961 Sep 6
६. अन्तरराष्ट्रिय पुनःनिर्माण तथा विकास बैंक (IBRD)	1944 July 8	1947 Nov 14	वासिङ्टन	1961 Sep 6
७. युनेस्को (UNESCO)	1945 Nov 16	1946 Dec 14	पेरिस	1953 May 1
८. अन्तरराष्ट्रिय नागरिक उड्यन संगठन (ICAO)	1947 April 4	1947	मन्ट्रियल	1960 July 29
९. विश्व स्वास्थ्य संगठन (WHO)	1948 April 7	1948 July 1	जेनेभा	1953 Sep 2
१०. विश्व जलवायु विज्ञान संगठन (WMO)	1950 March 23	1951 Dec 20	जेनेभा	1966 Aug 12
११. अन्तरराष्ट्रिय सामुन्द्रिक संगठन (IMO)	1958 March 17	1959	लण्डन	1979 Jan 31
१२. विश्व पर्यटन संगठन (UNWTO)	1975 Nov 1	2003	मैड्रिड, स्पेन	1975
१३. संयुक्त राष्ट्रसंघिय औद्योगिक विकास संगठन (UNIDO)	1966 Nov 17	1985	भियना	1983 Dec 9
१४. विश्व बौद्धिक संपत्ती संगठन (WIPO)	1967 July 14	1974	जेनेभा	1997 Feb 4
१५. अन्तरराष्ट्रिय कृषि विकास कोष (IFAD)	1977 Nov 30	1957	रोम	1978 May 5
१६. अन्तरराष्ट्रिय वित्त निगम (IFC)	1956 July 20	1957	वासिङ्टन	1966 Jan 7
१७. अन्तरराष्ट्रिय विकास संगठन (IDA)	1960 Dec 24		वासिङ्टन	1963 March 6

UNESCO = United Nation Educational, Scientific and cultural organization

बर्न, जेनेभा = स्वीजरल्याण्ड, रोम = इटाली, मन्ट्रियल = क्यानडा, भियना = आस्ट्रिया

* UNO सम्बन्धित अन्य संस्थाहरू

- संयुक्त राष्ट्रसंघीय बालकोष (UNICEF) | ROSA
- स्थापना - १९४६ Dec ११, न्युयोर्क
- नेपालमा कार्यालय स्थापना - सन् १९६९
- विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP)
- स्थापना - १९६१, रोम, इटाली
- नेपालमा कार्यालय स्थापना - सन् १९६७
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम (UNDP)
- स्थापना -
- नेपालमा कार्यालय स्थापना -
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय शरणार्थीका लागि उच्चायुक्त आयोग (UNHCR)
- स्थापना - १९५० Dec १४, जेनेभा
- नेपालमा कार्यालय - सन् १९८९
- संयुक्त राष्ट्र संघीय जनसङ्ख्या कोष (UNFPA)
- स्थापना - सन् १९६९, न्युयोर्क
- नेपालमा कार्यालय - सन् १९७२
- सन् १९८७ मा UNPA बनाइएको
- तालिम तथा अनुसन्धान सम्बन्धित राष्ट्रसंघीय संस्था (UNITAR)
- स्थापना - १९६३ Dec ११, जेनेभा
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय विश्व विद्यालय (UNU)
- स्थापना - १९७२ Dec
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय पर्यावरण केन्द्र (UNEP)
- स्थापना - १९७२, नेरोवी
- व्यापार तथा भन्सार सम्बन्धित सामान्य सम्झौता (GATT)
- स्थापना - १९४८ जन १, जेनेभा
- अन्तर्राष्ट्रिय अनुशक्ति आयोग (IAEA)
- स्थापना - १९५७, भियना आस्ट्रिया
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय महिला विकास कोष (UNIFEM)
- स्थापना - १९७६, न्युयोर्क
- बहुराष्ट्रिय लगानि प्रत्याभूति संस्था (MIGA)
- स्थापना - १९८८, वासिङ्टन डि.सी.
- एसिया तथा प्रशान्त क्षेत्रका आर्थिक तथा सामाजिक विकासका लागि संयुक्त राष्ट्रसंघीय आयोग (ESCAP) - १९४७ March २८

* UNO द्वारा मनाइएका महत्वपूर्ण वर्षहरू

- सन
- १९६० - अफ्रिका वर्ष
 - १९६२ - सहयोग वर्ष
 - १९६६ - पर्यटन वर्ष
 - १९६८ - मानव अधिकार वर्ष
 - १९७१ - जातिभेद तथा रंगभेद विरुद्धको वर्ष
 - १९७४ - जनसङ्ख्या वर्ष
 - १९७५ - नारी वर्ष
 - १९७६ - कृषि वर्ष
 - १९७८ - रंगभेद विरुद्धको वर्ष
 - १९७९ - बाल वर्ष
 - १९८० - धुम्रपान छोड वर्ष
 - १९८१ - अपाङ्ग वर्ष
 - १९८३ - शान्ति वर्ष
 - १९८५ - युवा वर्ष
 - १९८६ - दशवारविहिनाका लागि आश्रय वर्ष
 - १९९० - साक्षरता वर्ष
 - १९९२ - अन्तरिक्ष वर्ष
 - १९९३ - आदिवासी वर्ष
 - १९९४ - परिवार वर्ष
 - १९९६ - गरिबि निवारण वर्ष
 - २००२ - पर्वतीय वर्ष
 - २००३ - स्वच्छ पानी वर्ष
 - २००८ - सरसफाई वर्ष
 - २०१० - जैविक विविधता वर्ष
 - २०१२ - सहकारी वर्ष । सबैका लागि दिगो उर्जा वर्ष
 - २०१५ - माटो वर्ष
 - २०१६ - दिगो पर्यटन वर्ष [२०२४- उटहकको वर्ष]
 - २०२३ - कोरो वर्ष

* UNO द्वारा मनाइएका अन्तर्राष्ट्रिय दशक

- सन
- (१९८५-१९९४) - एसिया तथा प्रशांत क्षेत्रका लागि घातायत र सञ्चय
 - (१९८८-१९९६) - विकासका लागि विश्व दशक
 - (१९९०-१९९९) - कानुन दशक
 - (१९९१-२०००) - लागू पदार्थ विकसको दशक
 - (१९९२-२००१) - जनजाति दशक
 - (२००२-२०११) - दिगो विकासका लागि शिक्षा दशक
 - (२००२-२०१२) - जीवनका लागि पानी दशक
 - (१९९६-२००६) - गरिबी निवारण दशक
 - (२००१-२०१०) - तालबालिकाको दशक
 - (२००२-२०१२) - शाक्षरता दशक (सबैका लागि शिक्षा)
 - (२००६-२०१६) - पुनःस्थापना र दिगो विकासको दशक
 - (२००८-२०१६) - दोस्रो गरिबी शिक्षा दशक
 - (२०१०-२०२०) - मन्थनिकरण विकसको दशक
 - (२०११-२०२०) - जैविक विविधताको दशक
 - (२०१४-२०२४) - दिगो ऊर्जा दशक
 - (२०१६-२०२५) - पोषणका लागि कार्य दशक
 - (२०१८-२०२६) - तेस्रो गरिबी निवारण दशक
 - (२०१८-२०२८) - दिगो विकासका लागि पानी दशक
 - (२०१९-२०२८) - पारिवारिक शक्तिको दशक
 - (२०२१-२०३०) - दिगो विकासका लागि सागर विज्ञान दशक
 - पारिस्थितिक प्रणाली पुनःस्थापना दशक
 - सडक सुरक्षाका लागि कार्य दशक
 - (२०२२-२०३२) - आदिवासी भाषाहरूको दशक

* UNO द्वारा मनाइएका अन्तर्राष्ट्रिय दशक

- सन
- (१९८५-१९९४) - एशिया तथा प्रशांत क्षेत्रका लागि यातायात र सञ्चार
 - (१९८८-१९९६) - विकासका लागि विश्व दशक
 - (१९९०-१९९९) - कानून दशक
 - (१९९१-२०००) - लागू पदार्थ विकसको दशक
 - (१९९२-२००१) - जनजाति दशक
 - (२००५-२०१४) - दिगो विकासका लागि शिक्षा दशक
 - (२००५-२०१५) - जीवनका लागि पानी दशक
 - (१९९६-२००६) - गरिबी निवारण दशक
 - (२००१-२०१०) - तालबालिकाको दशक
 - (२००२-२०१२) - शाक्षरता दशक (सबैका लागि शिक्षा)
 - (२००६-२०१६) - पुनःस्थापना र दिगो विकासको दशक
 - (२००८-२०१६) - दोस्रो गरिबी शिक्षा दशक
 - (२०१०-२०२०) - मकभुमिकरण विकसको दशक
 - (२०११-२०२०) - जैविक विविधताको दशक
 - (२०१४-२०२४) - दिगो ऊर्जा दशक
 - (२०१६-२०२५) - पोषणका लागि कार्य दशक
 - (२०१८-२०२६) - तेस्रो गरिबी निवारण दशक
 - (२०१८-२०२८) - दिगो विकासका लागि पानी दशक
 - (२०१९-२०२८) - पारिवारिक शक्ति दशक
 - (२०२१-२०३०) - दिगो विकासका लागि सागर विज्ञान दशक
 - पारिस्थितिक प्रणाली पुनःस्थापना दशक
 - सडक सुरक्षाको लागि कार्य दशक
 - (२०२२-२०३२) - आदिवासी भाषाको दशक

* UNO मा रक्ती व्होने कोहे राष्ट्रक

१. USA - २२%

२. चीन - १४.२४४%

३. जापान - ८.०३३%

४. जर्मनी - ६.१११%

५. बेलारुस - ४.३०२%

६. फ्रान्स - ४.३१८%

७. इटाली - ३.१८९%

८. ब्राजिल - २.०१३%

९. क्यानडा - २.६२८

१०. दक्षिण कोरिया - २.४०४

* सार्की राष्ट्रक (UNO को रक्ती व्होने)

१. भारत - १.०४४%

२. पाकिस्तान - ०.११४%

३. श्रीलंका - ०.०४२%

४. नेपाल - ०.०१०%

५. बंगलादेश - ०.०१०%

६. अफगानिस्तान - ०.००६%

७. माल्दिभ्स - ०.००४%

८. भुटान - ०.००१%

→ UNO को बजेतमा अधिकतम रक्ती २२% र न्यूनतम ०.००१% व्होने मिले

→ सबैभन्दा रक्ती व्होने राष्ट्र - अमेरिका (२२%)

→ हाल ४८ वटा देशले रक्ती व्होने

→ सदस्य नभए पनि रक्ती दिने राष्ट्र - होलि सी (०.००१%)

→ संयुक्त राष्ट्रसंघ युनिभर्सिटी - टोकियो (सन २०१०)

→ UNO को ४ सिद्धान्तहरू (UNO को सदस्य बने)

१. शान्ति र प्रिय राष्ट्र

२. वडापत्रका उत्तरदायित्व स्विकार

३. इच्छा र क्षमता

४. सुरक्षा परिषदबाट सिफारिस

UNO को विविध

- UNO को महासभामा लेवने प्रथम नेपाली - पुडा प्रसाद शर्मा
- आदिलेसम्म धेरै पटक नोबेल पुरस्कार पाउने संस्था - UNESCO
- UNO को सदस्य पाउन नेपाललाई २७ देशले समर्थन गरेका (बुरखा परिषदका १५ मध्य ९ राष्ट्रको समर्थन)
- नेपालसँगै ASEAN का लाओस र कम्बोडियाले पनि सदस्य प्राप्त गरेका
- UNO को मापदण्डअनुसार १ जना प्रहरी कर्मचारी ब्याबर ३३३ जना जना नागरिक हुने पर्ने
- UNO को धारा २२ मा सार्को स्थापना उल्लेख भएको

सार्क (SAARC)

- South Asian Association for Regional Co-operation
- SAARC को अवधारणा ल्याउने व्यक्ति - जियाउर रहमान (बङ्गलादेश) - सन् १९८० मे २
- सार्कको स्थापना - सन् १९८५ Dec ८
- प्रधान कार्यालय - काठमाडौं नेपाल
- कार्यालय नेपालमा राख्ने प्रस्ताव गर्ने राष्ट्र - पाकिस्तान
- कार्यालय नेपालमा राख्ने प्रस्ताव देखी शिखर सम्मेलन (१९८६ Nov १६-१८) ले गरेको
- सार्कका सदस्य राष्ट्रहरू :-
भारत, पाकिस्तान, अफगानिस्तान, नेपाल, बङ्गलादेश, श्रीलंका, भुटान, माल्दिभ्स
- सार्क राष्ट्रको सतैभन्दा ठुलो देश - भारत।
- सार्क राष्ट्रको सतैभन्दा सानो देश - माल्दिभ्स।
(जनसङ्ख्या र क्षेत्रफलको आधारमा)
- सार्कको सतैभन्दा अन्तिम राष्ट्र अफगानिस्तानलाई सदस्यता दिने निर्णय - १३ औं शिखर सम्मेलन, २००५ ढाका
- अफगानिस्तान सार्कमा सहभागी भएको - १४ औं शिखर सम्मेलन, २००६ भारत
- सार्कको लोगो बनाउने - शैलेन्द्र महर्जन (नेपाल)
- सार्कको स्थायी समितिमा परराष्ट्र सचिवहरू रहने
- सार्कलाई Club of poor पिनिने
- सार्क सचिवालय उद्घाटन - १९८६ Jan १६
- सार्क वडापत्रमा जम्मा १० वटा धारा, ८ सिद्धान्त र ३ वटा उद्देश्य रहेका
- सार्कको जम्मा ६ वटा अंगहरू रहेका

सार्क वडापत्रका १० धारा

धारा

- १ - उद्देश्यहरू
 - २ - सिद्धान्तहरू
 - ३ - राष्ट्र र सरकार प्रमुखको बैठक
 - ४ - मन्त्रिपरिषद (परराष्ट्र मन्त्रीहरू)
 - ५ - स्थायी समिति (परराष्ट्र सचिवहरू)
 - ६ - प्राविधिक समिति
 - ७ - कार्य समिति
 - ८ - सचिवालय
 - ९ - वित्तीय प्रावधान
 - १० - सामान्य प्रावधान
- क्षेत्र:- उसि राम स्थायी प्राकाश विसा)

* सार्क वडापत्रमा हस्ताक्षर गर्ने:-

- राष्ट्रपति - ४ जना
- राजा - २ जना (नेपाल, भुटान)
- प्रधानमन्त्री - १ जना (भारत) - राजिव गान्धि
(नेपालको तर्फबाट - राजा विरेन्द्र)

* सार्क शिखर सम्मेलन

- प्रथम शिखर सम्मेलन - १९८२ Dec ७-८, ढाका
- नेपालको तर्फबाट - राजा विरेन्द्र
- दोस्रो शिखर सम्मेलन - १९८६, Nov १७-१८, बंगलोर
- नेपालको तर्फबाट - राजा विरेन्द्र
- तेस्रो शिखर सम्मेलन - १९८७ Nov २-४, काठमाडौं
- नेपालको तर्फबाट - राजा विरेन्द्र
- चौथो शिखर सम्मेलन - १९८८ Dec २९-३१, पाकिस्तान
- नेपालको तर्फबाट - राजा विरेन्द्र
- पाचौं शिखर सम्मेलन - १९९० Nov २१-२३, माले
- नेपालको तर्फबाट - कृष्णाप्रसाद भट्टराई
- छैठौं शिखर सम्मेलन - १९९१ Dec ३१, श्रीलंका
- नेपालको तर्फबाट - गिरिजा प्रसाद कोइराला
- एक महिना अघि भुटानले असमर्थ जनाएको
- सातौं शिखर सम्मेलन - १९९३ April १०-११, ढाका
- नेपालको तर्फबाट - गिरिजा प्रसाद कोइराला
- आठौं शिखर सम्मेलन - १९९४ May २-४, नयाँ दिल्ली
- नेपालको तर्फबाट - मनमोहन अधिकारी
- नवौं शिखर सम्मेलन - १९९७ May १२-१४, माले
- नेपालको तर्फबाट - लोकेन्द्र बहादुर चन्द
- दशौं शिखर सम्मेलन - १९९८ July २९-३१, श्रीलंका
- नेपालको तर्फबाट - गिरिजा प्रसाद कोइराला
- एघारौं शिखर सम्मेलन - २००६ Jan ४-६, काठमाडौं
- नेपालको तर्फबाट - बिर बहादुर रेग्वा
- बार्षिक शिखर सम्मेलन - २००४ Jan ४-६, पाकिस्तान
- तेह्रौं शिखर सम्मेलन - २००५ Nov १२-१३, ढाका
- नेपालको तर्फबाट - राजा ज्ञानेन्द्र
- चौधौं शिखर सम्मेलन - २००६ अप्रिल ३-४, भारत
- नेपालको तर्फबाट - गिरिजा प्रसाद कोइराला
- पन्ध्रौं शिखर सम्मेलन - २००८ August २-३, श्रीलंका
- नेपालको तर्फबाट - गिरिजा प्रसाद कोइराला
- सोह्रौं शिखर सम्मेलन - २०१० April २६-२९, भुटान
- नेपालको तर्फबाट - माधव कुमार नेपाल

- १७ औ शिखर सम्मेलन - २०११ Nov १०-१० माल्दिभ्स
- नेपालको तर्फबाट - डा. बाबुराम भट्टराई (अद्वुअटन)
- १८ औ शिखर सम्मेलन - २०१४ Nov २६-२७, नेपाल
- नेपालको तर्फबाट - सुशिल कोइराला
- १९ औ शिखर सम्मेलन
(पाकिस्तानमा हुनु पर्नेमा हालसम्म हुन नसकेको)

* सार्क पर्यवेक्षक राष्ट्र / संघटक

१. अस्ट्रेलिया
२. चीन
३. इण्डन
४. जापान
५. द. कोरिया
६. मौरिसस
७. म्यानमार
८. अमेरिका
९. युरोपेली संघ

शुत्र
[AC IJ JM² AU]

[CJ-AMA-MIKE]

* हाल सार्क मुलुकले व्यहोर्ने स्वर्च व्यवस्था

- भारत - ३०.३२ %
- पाकिस्तान - २२.५२ %
- नेपाल - १०.७२ %
- बङ्गलादेश - १०.७२ %
- श्रीलंका - १०.७२ %
- अफगानिस्तान - ५ %
- माल्दिभ्स - ५ %
- भुटान - ५ %

* सार्क सचिवालय विशेष

- सार्कको प्रशासनिक अंग भनेर चिनिने
- सचिवालयको प्रमुख-महासचिव
(कार्यकाल ३ वर्ष, ९औं शिखर सम्मेलनले निर्णय गरेका)
- पहिलो महासचिव - अतुल अहसन
- पहिलो महिला महासचिव - फतिमाथ घियाना सैयद, माल्दिभ्स ^{→ १०औं}
- नेपालबाट हालसम्मका महासचिव - यादवकान्त सिलवाल ^{→ १४औं}
अर्जुन बहादुर थापा ^{→ १२औं}
- सचिवालयको कार्य सञ्चालन भाषा - अङ्ग्रेजी
- सचिवालयको स्थापना - सन् १९८७ जनवरी १६, काठमाडौं
- सार्क सचिवालयको उद्घाटन गर्ने - राजा विरेन्द्र
- हालका महासचिव - गोलाम सरवार, बङ्गलादेश
(१२औं महासचिव, मार्च २, २०२३)

* सार्क राष्ट्र विशेष

- नेपाल सँग दैत्य सम्बन्ध कायम भएका राष्ट्रहरू (पहिले बाट पाई)
भारत, श्रीलंका, पाकिस्तान, अफगानिस्तान, बङ्गलादेश, माल्दिभ्स
भुटान → IS PAB MB

→ भुपरिवेष्टित राष्ट्र - ३ वटा (अफगानिस्तान, नेपाल, भुटान)

→ जलपरिवेष्टित राष्ट्र - २ वटा (श्रीलंका, माल्दिभ्स)

→ UNO को सदस्य तबले

* पहिलो - भारत

* अन्तिम - बङ्गलादेश

→ साक्षरता दर:-

* सबैभन्दा बढी - माल्दिभ्स (९७%) (त्यसपछि श्रीलंका ९६%)

* सबैभन्दा कम - अफगानिस्तान

→ प्रतिव्यक्ति आय:-

* सबैभन्दा बढी - माल्दिभ्स

* सबैभन्दा कम - अफगानिस्तान

- सार्कमा दुई देशबीचका कुनै एक उठाउन नपाइने अवस्था
- २ August १९८३ (निर्देश मन्त्रीहरूको पहिलो बैठक)
- पहिलो सार्क व्यापार मेला - सन् १९९६, नयाँ दिल्ली
- 'रिट्रिट' कार्यक्रमको शुभवात - ९औं शिखर सम्मेलन
- सार्कको पहिलो अध्यक्ष - हुसेन महमद (बंगलादेश)
- नेपालसँग कम व्यापार गर्ने सार्क राष्ट्र - भारिद्विप
- हालसम्म शिखर सम्मेलन नगर्ने २ महासचिव, नहुने राष्ट्र
- अफगानिस्तान
- नेपाल INTERPOL को १०० औं सदस्य राष्ट्र रहेको
- बढि शरणार्थी भएको राष्ट्र - पाकिस्तान
- भारत र भुटान मुद्राको मान बराबर भएको
- सार्कले विश्वको २३% भुभाग ओगटेको
- विश्वको जनसङ्ख्याको २१% भाग ओगटेको
- सामाजिक वडाफ्रन्टमा हस्ताक्षर गरिएको शिखर सम्मेलन
- १२औं
- पेरिस सम्झौता अनुमोदन गर्ने पहिलो राष्ट्र - भारिद्विप
- सार्कमा बढी बोलिने भाषा - हिन्दी
- चीनलाई सार्कमा आउन प्रस्ताव गर्ने देश - नेपाल
- सार्कको सबैभन्दा ठुलो ताल - चिल्का, भारत (९६३१km)
- ठुलो हिमनदी - सिघान्चेन
- लामो नदि - ब्रह्मपुत्र
- ठुलो हाइस्कूल - साउथ प्वाइन्ट हाइस्कूल, भारत
- ठुलो चिडियाखाना - जुलोजिकल गार्डन (कोलकाता, भारत)
- सार्कको पहिलो भू-उपग्रह - आर्यभट्ट (१९८२ अप्रिल १९)
- भुटान जाने पहिलो नेपाली प्रधानमन्त्री - अर्थवहादुर थापा

- चीनसँग सिमाना जोडिस्का सार्क राष्ट्र - २ नद्य
- नोबेल पुरस्कार प्राप्त गर्ने सार्कको पहिलो - रविन्द्रनाथ टैगोर
- सबैभन्दा कम शिशु मृत्युदर भएको सार्क राष्ट्र - श्रीलंका
- लिखित संविधान नभएको सार्क राष्ट्र - भुटान
- पहिलो सार्क चलचित्र महोत्सव - मास्किङ्ग

→ नदि नभएको सार्क राष्ट्र - मास्किङ्ग

→ केही उपनामहरू :-

- * पूर्वको भेनिस - भारत
- * पूर्वको मोति - श्रीलंका
- * चट्याङको देश - भुटान
- * Land of Iron - अफगानिस्तान
- * महलहरूको सहर - कोलकाता (भारत)
- * स्वर्ण मन्दिरहरूको सहर - अमृतसर (भारत)
- * पृथ्वीको मानविय भुमध्य रेखा - हिमालय पर्वत
- * सात नदीको भूमि - पंजाव (भारत)

→ VAT लागु गर्ने पहिलो सार्क राष्ट्र - पाकिस्तान

→ आफ्ना नागरिकलाई E-passport उपलब्ध गराउने पहिलो सार्क राष्ट्र - मास्किङ्ग (२००६)

→ पुरुषद्वारा महिलाको सवपरिक्षण नगर्ने सार्क राष्ट्र - पाकिस्तान

→ Land of Golden Fiber भनेर बङ्गाललाई चिनिन्छ।

→ नेपालले सार्कको ३.२६% भुभाग ओगटेको

→ Land of Silver Fiber भनेर पाकिस्तानलाई चिनिन्छ।

→ नास्पतिको टापु भनेर श्रीलंकालाई चिनिन्छ।

* सार्कका महत्वपूर्ण केन्द्रहरू

- सार्क कृषि सूचना केन्द्र - बङ्गलादेश (सन् १९८८)
- सार्क क्षयरोग तथा HIV/AIDS केन्द्र - भक्तपुर नेपाल (सन् १९९२)
- सार्क सांस्कृतिक केन्द्र - केन्डी, श्रीलंका (सन् २००६)
- सार्क वातावरण तथा ऊर्जा केन्द्र - पाकिस्तान (सन् २००६)
- सार्क विपद् व्यवस्थापन केन्द्र - भारत (सन् २०१६)

* सार्कका केही कार्यालयहरू

- सार्क विश्व-विद्यालय - भारत
- सार्क अभिलेख केन्द्र - भारत
- सार्क निर्वाचन अनुसन्धान केन्द्र - नेपाल
- सार्क आर्थिक संघको कार्यालय - नेपाल

* SAPTA र SAFTA

→ साप्टा (SAPTA)

- South Asian preferential Trade Agreement
 - SAPTA मा हस्ताक्षर भएको - १९९३ अप्रिल ११
 - SAPTA लागू भएको - १९९५ DEC ७
 - SAPTA मा नेपालको तर्फबाट हस्ताक्षर गर्ने
- महेश आचार्य
 - SAPTA अनुमोदन गर्ने
पहिलो राष्ट्र - नेपाल
अन्तिम राष्ट्र - बङ्गलादेश
- अवधारणा ल्याउने - श्रीलंका

→ SAFTA (साफ्टा)

- सन १९९८ को दसौं शिखर सम्मेलनले SAFTA लाई SAFTA मा परिवर्तन गरेको
- South Asian Free Trade Area
- SAFTA मा नेपालको तर्फबाट हस्ताक्षर गर्ने - भेष बहादुर थापा
- SAFTA लागू भएको - २००६ जनवरी १
- SAFTA मा जम्मा २५ धारा रहेका

* सार्क सम्बन्धि विविध

- टाका - बङ्गलादेशको मुद्रा
- नेगुल्ड्रम - भुटानको मुद्रा (१ नेगुल्ड्रम = १.६० नेपाली रुपैयाँ)
- डुक एयर - भुटानको सरकारी वायुसेवा
- क्युब्सल - भुटानबाट प्रकाशित सरकारी पत्रिका
- कपावाहिनी - श्रीलंकाको सरकारी टेलिभिजन
- ताला - सार्क राष्ट्रको सतैभन्दा ठुलो जलविद्युत आयोजना (भुटान, १०२० मेघावाट)
- सार्क अवार्ड
 - स्थापना - सन २००४
 - पुरस्कार राशि - २५ हजार अमेरिकी डलर
 - हालसम्म प्राप्त - १ (जियाउर रहमान, बङ्गलादेश)
- सार्क सचिवालयमा
 - महासचिव - १ जना
 - निर्देशक - ८ जना (महासचिवद्वारा नियुक्ति गरिने)
- सार्कका प्रथम अध्यक्ष - हुसेन मोहम्मद रसाद, बङ्गलादेश
- एक दिन मात्र सञ्चालन भएको शिखर सम्मेलन - दसौं

- आपसी विवादबाट मुक्त हुन द्विपक्षीय विवाद नउठाउने निर्णय - पहिलो शिखर सम्मेलन
- सार्क सचिवालय काठमाडौंमा राख्ने निर्णय - दोस्रो शिखर सम्मेलन
- अंग्रेजी अल्पवेटका आधारमा प्रत्येक राष्ट्रबाट महासचिव नियुक्त गर्ने निर्णय - दोस्रो शिखर सम्मेलन
- सन् १९८९ लाई लागुपदार्थको दुरुपयोग विरुद्धको र सन् १९९० लाई सार्क बालिका वर्षका रूपमा मनाउने निर्णय गरेको - चौथो शिखर सम्मेलन
- महासचिवको पदावधि २ बाट ३ वर्ष बनाउने निर्णय - नवौं शिखर सम्मेलन
- दक्षिण एसियाली बालबालिकाको हित प्रवर्द्धन गर्ने अभिसन्धि पारित भएको - ११ औं
- देह व्यापारका लागि महिला तथा बालबालिका ओसारपोसार विरुद्धको सार्क अभिसन्धि - ११ औं
- आतंकवाद नियन्त्रण सम्बन्धि अभिसन्धि अनुमोदन - १२ औं
- SAFTA सम्बन्धि सम्झौता अनुमोदन - १२ औं
- सार्क पुरस्कारको स्थापना गर्ने निर्णय - १२ औं
- अफगानिस्तानलाई सदस्यको मान्यता दिने तथा चीन र जापानलाई पर्यवेक्षक राष्ट्रको मान्यता दिने निर्णय - १३ औं
- अफगानिस्तानलाई सदस्य बन्न प्रस्ताव गर्ने - भारत
- चीनलाई सदस्य बन्न प्रस्ताव गर्ने - नेपाल
- सार्कको स्थापनाको नाम - SARC
- पहिलो देखि १२ औं सार्क शिखर सम्मेलनमा एकलै प्रतिनिधित्व गर्ने आएका - मौमुन अब्दुल गायुम (माल्दिभ्स)

- सार्क वर्ष / दशक घोषणा गर्न सुरुवात - चौथो
- अन्तरराष्ट्रिय संगठनसँग स्मृतिपत्रमा हस्ताक्षर गरि पहिलो सम्झौता गर्ने संस्था - UNCTAD (सन् १९९३)
- सार्क राष्ट्रमा गरिबी निवारण गर्ने उद्देश्य अनुकूल नेपालमा नमुना परियोजना चयन गरिएको - भक्तानपुर
- सार्क विश्व विद्यालय भारतमा राख्ने निर्णय - १४ औं
- ४१ बुट्टे कोलम्बो घोषणा पत्र पारित - १२ औं
- छुट्टा छुट्टै घोषणापत्र जारी गरिएको - १६ औं
- सार्क दिवस - Dec. ८
- समुद्र तटीय व्यवस्थापन केन्द्र मालिबसमा र सार्क सांस्कृतिक केन्द्र श्रीलंकाको क्यान्डीमा राख्ने निर्णय - १२ औं
- सार्कले विश्वको कुल भुभागमध्ये ८.२% भुभाग ओगटेको

* शिखर सम्मेलन विविध

- राजधानि बाहिर → २ (२, १७ औं)
- १ पटक पनि आयोजना नगर्ने - अफगानस्तान
- १ पटक मात्र आयोजना गर्ने - भुटान
- २ पटक मात्र आयोजना गर्ने - पाकिस्तान
- १ दिन मात्र चलेको - ६ औं
- साटाको अवधारणा - ६ औं
- साटा लागू भएको - ७ औं
- नारा राख्न सुरुवात - १६ औं (Building Bridge)
- १७ औं - ^{HAPPY} Green South Asia
- १८ औं - Deeper integration for peace and prosperity

* सार्क पत्रिका - Spectrum

* सार्कले घोषणा गरेका वर्ष / दशकहरू

- सन् → १९८९ - लागु पदार्थ दुरुपयोग र ओसाशपोसाशविरोध सार्क वर्ष
- १९९० - सार्क बालिका वर्ष
- १९९१ - सार्क आवास वर्ष
- १९९२ - सार्क वातावरण वर्ष
- १९९३ - सार्क अपाङ्ग वर्ष
- १९९४ - सार्क युवा वर्ष
- १९९५ - सार्क गरिबी निवारण वर्ष
- १९९६ - सार्क साक्षरता वर्ष
- १९९७ - सार्क सहभागितामूलक शासन व्यवस्था वर्ष
- १९९९ - सार्क जैविक विविधता वर्ष
- २००२ र ०३ - वातावरणमा युवाहरूको योगदान सार्क वर्ष
- २००४ - क्षयरोग तथा एड्स विरुद्ध सार्क जागरण वर्ष
- २००५ - सार्क पर्यटन वर्ष
- २००६ - x
- २००७ - हरित दक्षिण एसिया वर्ष
- २००८ - सार्क असल शासन वर्ष
- (१९९१-२०००) - सार्क बालिका दशक
- (२००१-२०१०) - सार्क बालआधिकार दशक
- (२००२-२०१२) - सार्क गरिबी निवारण दशक
- (२०१०-२०२०) - सार्क अन्तरक्षेत्रीय सम्पर्क दशक
- (२०१६-२०१७) - सार्क सांस्कृतिक सम्पदा वर्ष

3. विमस्टेक (BIMSTEC)

- Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical & Economical Co-operation
- संयुक्त राष्ट्र संघ (UNO) को वडापत्रको धारा २२ अनुसार
- स्थापना - सन् १९९६ जुन ६, थाइल्याण्ड
- विमस्टेकको वडापत्रमा ११ भाग ३६ धारा २२ अनुसुचि रहेको
- विमस्टेकको ११ उद्देश्य र २वटा सिद्धान्त रहेका
- प्रधान कार्यालय - बंगलादेश (२०१४ Sep १३ बाट)
- विमस्टेकलाई "Bridge bet" SAARC and ASEAN भनिने
- सहयोग क्षेत्र - १६ बाट घटेर हाल ६ वटा
- संस्थापक सदस्य राष्ट्र - ४ वटा (BIST)
- जम्मा सदस्य राष्ट्र - ६ वटा (BIST + MIB)

* बंगलादेश	←	संस्थापक राष्ट्र
* भारत	←	
* श्रीलंका	←	
* थाइल्याण्ड	←	

* म्यानमार - १९९६ Dec २२

* नेपाल > २००४ Feb ८

* भुटान

- विमस्टेकको पहिलो महासचिव - सुमित्र नाकाबन्धाला, श्रीलंका
- हालका महासचिव - नेनिजड. लेकफेल, भुटान (चौथो)
- महासचिवको पदावधि - ३ वर्ष
- १८ वुद्ध काठमाडौं घोषणापत्र जारी - चौथो सम्मेलन
- १९९६ मा बैङ्कक घोषणा जारी पछि विमस्टेकको स्थापना
- नेपाल सन् १९९८ बाट २००४ सम्म पर्यवक्ष राष्ट्रको रूपमा रहेको

* विमस्टेक सहयोगका क्षेत्रहरू

- व्यापार, लगानी विकास - वंगलादेश
- वातावरण र जलवायु परिवर्तन - भुटान
- कृषि र खाद्य सुरक्षा - म्यानमार
- सुरक्षा - भारत
- मानव-मानवबीच सम्पर्क - नेपाल
- विज्ञान, प्रविधि र नवप्रवर्तन - श्रीलंका
- अन्तरआबद्धता - थाइल्याण्ड

* विमस्टेकको विश्व सम्मेलन

- पहिलो - २००४ जुलाई ३१, थाइल्याण्ड
- दोस्रो - २००८ नोभेम्बर १३, भारत
- तेस्रो - २०१४ मार्च ३-४, ने पाई दाउ, म्यानमार
- चौथो - २०१८ अगस्ट ३०-३१, काठमाडौं
 - १६ वटा सहयोग क्षेत्र कायम
- पाचौं - २०२२ मार्च ३०, श्रीलंका
 - १६ वटा ६ वटा सहयोग क्षेत्र कायम
 - ३६ धारका वडाफत्र पारित
 - नेपालबाट भाग लिने - बोरनहादुर देउवा (भर्चुअल)
- छैठौं - थाइल्याण्डमा हुने २०२४ मा

- विमस्टेकमा विश्वको कुल जनसङ्ख्या मध्ये २१% जनसङ्ख्या रहेको
- पहिलो विमस्टेक सम्मेलनमा नेपालको तर्फबाट सहभागी हुने - शेर बहादुर देउवा
- दोस्रो विमस्टेक सम्मेलनमा नेपालको तर्फबाट सहभागी हुने - पुष्प कमल दाहाल (प्रचण्ड)
- तेस्रो विमस्टेक सम्मेलनमा सहभागी हुने - शुशिल कोइराला
- चौथो विमस्टेक सम्मेलनमा सहभागी हुने - के.पी. ओली
- पाचौं विमस्टेक विश्व सम्मेलनमा नेपालको तर्फबाट भर्जुअल रूपमा सहभागी हुने - शेर बहादुर देउवा

४ आसियन (ASEAN)

- Association of South East Asian Nations
- स्थापना - सन १९६७ अगस्ट ८, बैंकक
- प्रधान कार्यालय - जाकार्ता, इण्डोनेसिया
- अवधारणा व्याज्जे व्यक्ति - दातुक टुङ्ग अब्दुल रहमान (मलेशिया)
- आदर्श वाक्य - One vision, one identity, one community
- सदस्य राष्ट्र - १० [मथाइफिसि + लाबुम्ब्या भिको]
- संस्थापक राष्ट्र - ५ वटा [शुत्र: मथाइफिसि]
 - मलेशिया
 - थाइल्याण्ड
 - इण्डोनेसिया
 - फिलिपिन्स
 - सिंगापुर
- पाँच सदस्य भएका राष्ट्र - ५ वटा [शुत्र: लाबुम्ब्या भिको]
 - लाओस - १९९७ July २३
 - ब्रुनाइ - १९८४ Jan ७
 - म्यानमार - १९९७ July २३
 - भियतनाम - १९९५ July २८
 - कम्बोडिया - १९९९ April ३० → अन्तिम सदस्य राष्ट्र
- ASEAN का त्रिमूर्ति :-
 - मलेशिया
 - थाइल्याण्ड
 - इण्डोनेसिया

→ ASEAN + 3 : - चीन, जापान र दक्षिण कोरिया

→ ASEAN का 5 वार्ता साझेदार राष्ट्र हैं :-

→ जापान

→ अमेरिका

→ क्यानडा

→ अस्ट्रेलिया

→ एयुजिल्याण्ड

[शुत्र : JACAN]

→ ASEAN का पर्यवेक्षक राष्ट्र हैं :-

→ पूर्वी टिमोर

→ पपुवा न्यूगिनी

[शुत्र : P²]

→ नेपालसंगे UNO के सदस्य पाउने ASEAN राष्ट्र हैं
- कम्बोडिया र लाओस

→ ASEAN के एक मात्र भूपरिवेष्टित राष्ट्र
- लाओस

→ ASEAN के सबसे बड़ा

* बड़ा देश - इण्डोनेसिया (1990.52 वर्ग कि.मि.)

* सानो देश - सिंगापुर (0.62 वर्ग कि.मि.)

→ ASEAN के सबसे बड़ा

* बड़ी जनसङ्ख्या भएको देश - इण्डोनेसिया

* कम जनसङ्ख्या भएको देश - ब्रुनाई

→ ASEAN के प्रतिव्यक्ति आय सबसे बड़ा

* बड़ी भएको देश - सिंगापुर

* कम भएको देश - म्यानमार

→ नेपालसँग दौत्य सम्बन्ध कायम भएको ASEAN मा

* पहिलो राष्ट्र - मलेशिया (१९६० जन १)

* अन्तिम - ब्रुनाई (१९८४ Feb ३)

→ UNO को सदस्य बन्ने ASEAN राष्ट्र मध्ये

* पहिलो - फिलिपिन्स (१९४२ Oct २४)

* अन्तिम - ब्रुनाई (१९८४ Sep २१)

→ G २० ASEAN सँग सम्बन्धित

→ ASEAN ले विश्वको ९% जनसङ्ख्या ओगटेको

→ ASEAN को औषत जनघनत्व - १४७ जना / कि. मि.

→ नेपाललाई शान्ति राष्ट्र प्रस्ताव समर्थन गर्ने पहिलो ASEAN राष्ट्र - मलेशिया

→ ASEAN को अन्तिम सदस्य राष्ट्र (१० औं) - कम्बोडिया
(९ औं - म्यानमार, ८ औं लाओस)

→ ASEAN दिवस - अगष्ट ८

→ सन् १९९७ जुलाई २३ मा ASEAN को एकैपटक सदस्य पाउने राष्ट्र - लाओस र म्यानमार

→ आशियातका अंगटक - ३ वटा

→ राष्ट्र तथा सरकार प्रमुखको बैठक (सर्वोच्च अंग)

→ विदेश मन्त्रीको बैठक (कार्यकारी अंग)

→ सचिवालय (प्रशासनिक अंग)

→ ASEAN का प्रथम महासचिव - हरटनो डोरसोनो, इण्डोनेसिया

→ ASEAN का हालका १२ औं महासचिव - काओ कर्न हर्न, कम्बोडिया

(कार्यकाल :- सन् २०२३ जन १ - २०२८ Dec ३१)

→ महासचिवको पदावधि - २ वर्ष

* ASEAN को शिखर सम्मेलन

- 1st (सन 1966 Feb 23) - बाली, इण्डोनेसिया
- 2nd - मलेसिया (नेस्रो - फिलिपिन्स)
- 40th & 41th - कम्बोडिया (चैथो - सिंगापुर)
- 42th & 43th - इण्डोनेसिया
- 44th & 45th - लाओस (प्रस्तावित)

* ASEAN विविध

- वडापत्रमा हस्ताक्षर -
- वडापत्र कार्यविनियम - 1st Dec 2007
- वडापत्रमा 12 अध्याय, 22 धारा रहेका
- ASEAN को 2 वटा उद्देश्यहरू रहेका
- पहिले 1979 वर्षमा हुने सम्मेलनलाई चैथो सम्मेलनबाट आवश्यकता अनुसार गर्ने निर्णय भएको (सन 1992 बाट)
- Bold Measures - विदेशी लगानीलाई प्रोत्साहन गर्न छुट्टा शिखर सम्मेलनले पारित गरेको योजना
- ASEAN Super Union - सन 1993 Dec 17 मा स्थापना
- ASEAN कानुन संगठनको स्थापना - सन 1995
- ASEAN को सहयोग क्षेत्र - 12
- ASEAN क्षेत्रमा रहेका सैनिक अस्त्रहरू हटाइएको - 1992 (फिलिपिन्सको सक्रियतामा)

५. युरोपियन युनियन (EU)

- युरोपेली आर्थिक समुदायको स्थापना - १९५८ जनवरी १
- म्यारिड्रच सन्धि भएको - १९९१ Dec ११
- म्यारिड्रच सन्धि लागु भएको - १९९३ Nov १
- म्यारिड्रच सन्धि पश्चात युरोपेली आर्थिक समुदाय युरोपियन युनियनमा परिवर्तन भएको
- प्रधान कार्यालय - ब्रसेल्स, बेल्जियम
- सदस्य राष्ट्र - २७
- कार्यालय भाषा - २४ (मुख्य :- अंग्रेजी, फ्रेंच, जर्मन)
- Inner six : युरोपियन युनियनका सुरुका ६ संस्थापक राष्ट्र

- बेल्जियम
- इटाली
- जर्मनी
- फ्रान्स
- नेडरल्याण्ड
- लक्जमबर्ग

[शुत्र : BIGL FNL]

- Outer six : युरोपियन युनियनमा पछि थप भएका ६ राष्ट्र

- पोर्चुगल
- आयरल्याण्ड
- ग्रीस
- डेनमार्क
- स्पेन
- बेलायत

[शुत्र : PIGL DSB]

(बेलायत सदस्यबाट बाहिरिएको - सन् २०२० जन ३१)

- EU बाट एकल युरो मुद्राको आधारणा पारित - सन् १९९९ जुन १
- एकल युरो मुद्राको लागु भएको - २००२ जुन १
- European Union लाई विविधतामा एकता (Unity Diversity) उपनामले चिनिने
- EU मा सदस्य हुने अन्तिम राष्ट्र - क्रोएसिया (१ जुलाई २०१३)
- EU को सबैभन्दा
 - * ठुलो देश - फ्रान्स
 - * सानो देश - माल्टा
- EU मा सबैभन्दा
 - * बढी जनसङ्ख्या भएको देश - जर्मनी
 - * कम जनसङ्ख्या भएको देश - माल्टा
- EU मा प्रतिव्यक्ति आय सबैभन्दा
 - * बढी भएको राष्ट्र - लक्जमबर्ग
 - * कम भएको राष्ट्र - स्लोनिया
- युरोपियन युनियनको मुद्रा - युरो
- EU मा युरोपोल भनेर युरोपियन प्रहरीलाई चिनिने
- युरोपेली दिवस - May ९
- EU को झण्डामा ताराको संख्या - १२
- नेपालको ग्रामिण विकास क्षेत्रमा EU ले सहयोग गर्दै आएको
- म्यास्त्रिख सन्धिमा हस्ताक्षर गर्ने
 - * पहिलो राष्ट्र - आयरल्याण्ड
 - * अन्तिम राष्ट्र -
- बेलायतमा EU सम्बन्धि जनमत संग्रह - सन् २०१६ जुन २३
- EU को मुख्य आम्दानी - VAT
- युरोपेली ट्रेड संघको स्थापना - सन् १९९३ वेल्जियम

→ EU को सदस्य वार्षिक ६ वटा अन्य राष्ट्रले युरो मुद्रा प्रयोग

→ EU मा स्वर्ण व्यहोर्ने राष्ट्र

* बढी - जर्मनी, ३०%

* कम -

→ EU ले गुल्मी, अर्घस्तौंची परियोजना कार्यक्रम सञ्चालन गरेको

→ युरो मुद्रा लागु गर्ने पहिलो राष्ट्र (१९ औं)

- लिथुवानिया

→ EU को परिकल्पनाकार - Jean Monnet

→ EU को अवधारणा प्रस्तुत गर्ने - रोबर्ट सुचम्यान

→ EU को सदस्य त्याग गर्ने पहिलो राष्ट्र - नर्वे

→ नेपाल र EU कि कुछनीतिक द्वैत्य सम्बन्ध कायम

- सन् १९७२ (१९७७ काट सदयोग सुरु)

→ EU का अंगहरू - ४

→ युरोपेली परिषद (सदस्य - ३४२ जना)

→ सर्वोच्च अंग

→ युरोपेली आयोग (सन् १९९३)

→ प्रमुख कार्यकारी अंग

→ युरोपेली न्यायलय - लक्जमबर्ग

→ न्याय हेर्ने अंग [

→ युरोपेली संसद - बेल्जियम

→ परामर्शदातृ निकाय

[६०५ जना सदस्य]

बढी - जर्मनी (९६)

कम - माल्टा (६)

→ EU न्यायलयमा सदस्य सदस्यता - २७ (प्रत्येक राष्ट्रबाट १)

(पदावधि - ६ वर्ष)

→ युरोपेली अदालतमा

प्रधान आधीवता - ३

न्यायाधीश - ११

→ EU न्यायलयका सभापतिको पदावधि - ३ वर्ष

* EU विविध -

→ ब्रेक्सिट :- बेलायतले EU त्याग गरेको र उक्त प्रक्रियालाई ब्रेक्सिट भनिन्छ।

→ सेन्जेन क्षेत्र (Schengen Area)

- विमा राहदानी एकता अर्को देश जान मिल्ने

- EU मा सेन्जेन क्षेत्र घोषणा भएको - १३ वटा

- सेन्जेन क्षेत्र घोषणा हुन बाकि - ४ वटा

(बुल्गेरिया, साइप्रस, रोमानिया, आयरल्याण्ड) [सुत्र - BIRSD]

→ EU का उद्देश्यहरू

१. सदस्य राष्ट्रहरूको आर्थिक विकासको लागि सहयोगको आदान प्रदान

२. सदस्य राष्ट्रहरूको आर्थिक जीवनस्तरमा स्थिरता ल्याउनु

३. सदस्य राष्ट्रका जनताको जीवनस्तरमा वृद्धि गर्नु

४. सदस्य राष्ट्रहरूको आर्थिक नीति-नियममा समन्वय ल्याई आर्थिक सम्बन्धलाई बलियो बनाउनु

→ EU का २७ सदस्य राष्ट्रमध्ये १९ वटा राष्ट्रमा युरो मुद्रा प्रचलन

→ EU को आर्थिक वर्ष सुरुवात - जनवरी १

→ युरोपीलको प्रधान कार्यालय - हेग, नेडरल्याण्ड (सन् १९९४)

→ युरोपेली लगानी कोष (EIF) - सन् १९९४

→ युरोपेली मौद्रिक कोष (EMI) - सन् १९९४ जनवरी १

→ युरो मुद्रा लागु गर्ने १०औं राष्ट्र (फ्रान्कफर्ट)

- क्रोएसिया (सन् २०२३ सम्म)

→ EU नेपाल सङ्घता समुहको सदस्य भएको - १९८२ (सन्)

Thank You

FOR CHOOSING US!

We have the great collection great collection of Loksewa PDF notes and solutions. You can download this notes without any kinds of fee or cost.

CONNECT WITH US

www.loksewasathi.com
info@loksewasathi.com

LOKSEWA SATHI

WE'D LOVE YOUR
FEEDBACK!

